

Општина Јагодина – SWOT анализа

Територија Општине Јагодине се налази у централној Србији у средишњем делу Поморавља, има површину од 470 км, на којој живи 80.000 становника, који насељавају град Јагодину и 52 села. Западна и северна граница града Јагодина, простире се на брдском земљишту планине Црни Врх, КО Милошево, КО Ловци, КО Стражилово, Горњи и Доњи Рачник, Врановац, Штипље, Црнче, Каленовац, Лозовик и Мишевић. Југозападна граница је такође брдско земљиште, на падинама планине Јухор, то су села: Мајур, Главинци, Коларе, Драгошевац, Медојевац и Топола. На западној граници су такође села са брдским земљиштем и то: Слатина, Врба, Белица, Бунар, Шантаровац и Шуљковац. Источна граница иде делимично уз реку Велику Мораву, где су села: Кончарево, Ракитово, Рибаре, Кочино Село, Ланиште. Граница прелази реку Велику Мораву на путу за Свилајнац и опет се пружа уз Мораву, где су села: Глоговац, Мали Поповић, Дубоко, Добра Вода и Рајкинац.

Посматрано у целини територија општине Јагодина има пад терена према Великој Морави и може се поделити на: најниже делове око Велике Мораве, таласасто подручје дуж Велике Мораве и њених притока: Лугомир, Белица и Осаоница, док на северозападу и југозападу прелази у планинско земљиште. Са обе стране Мораве и притока налази се алувијално земљиште (некада плављено), које је веома погодно за пољопривреду. Висинска разлика између земљишта уз Велику Мораву и брдског земљишта је велика. Поред Мораве је 108 м надморске висине, а у брдским и преко 400 м надморске висине.

Тренутно стање планске документације о природним непогодама за општину Јагодина захтева ажурирање и допуну постојећих планских докумената у складу са елементарном непогодом која се десила током маја 2014. године. Постојећа документација је непотпуна са информацијама о ризицима од могућих природних непогода, као и о последицама које су изазвале или могу изазвати. Посебно се при допуни планских докумената мора инсистирати на учешћу јавности "public participation".

Општина Јагодина не поседује довољан капацитет локалних органа, стручних служби и консултаната за савремени приступ управљању ризицима од природних непогода, као и неадекватан мониторинг природних, природно-антропогених и антропогених процеса у циљу заштите од природних непогода. Тренутно стање карактерише и непостојање јединствене базе података (Геопортал) о просторном размештају одређених природних непогода, мониторинг као и раног упозорење за случај природне непогоде .

Стање укупног система заштите од природних непогода у Јагодини није задовољавајуће, посебно у односу на просторне аспекте управљања ризиком. Савремен концепт заштите и управљања полази од чињенице да је на свим нивоима и у свим фазама планирања потребно дефинисати прихватљив ниво ризика од природних непогода (просотри који могу бити угрожени било којом природном непогодом : поплаве, бујице, клизишта итд, треба ограничити у планирању или условити адекватним мерама заштите), па затим системом превентивних, организационих и

других мера и инструмената интервенисати у циљу спречавања њиховог настанка, односно смањивања последица непогода на прихватљив ниво.

Да би се могла извршити правилна процена степена повредивости простора општине Јагодине, односно ограничења за његово коришћење, потребно је приступити изради катастра угрожености простора од природних непогода у функцији просторног планирања. На бази сазнања и истраживања направила би се листа тачака и ареала могућих ризика, вероватноће појављивања, обима последица и на основу тога дефинисање намене површина у оквиру планова као и планове заштите и приоритета заштите у планирању простора Републике.

Јагодина још нема завршену **Процену угрожености од елементарних непогода и других несрећа**, јер још увек траје регистровање свих природних непогода које су се десиле на територији града. Неопходно је као саставни део Процене да се ураде **мултихазардне карте**, које су први и најважнији корак у дефинисању ризика од природних непогода на територији Јагодине.

Синтезна SWOT анализа природних непогода у стратешким докуменатима за општину Јагодина

СНАГЕ (постојеће)	СЛАБОСТИ (унутрашње)
<ul style="list-style-type: none"> – Постојећа просторно-планска документација (ПП Општине и План генералне регулације насеља ; – Предвиђена издвајања из буџета општине за израду неопходне документације за процену и смањење угрожености територије општине природним непогодама; – Пораст свести о потреби планирања заштите од природних непогода на локалном нивоу, спровођења анализе, детерминисања и управљања ризицима од природних непогода. 	<ul style="list-style-type: none"> – Некомплетна просторно-планска документација за различите врсте природних хазарда; – Недовољан капацитет и обученост локалних органа, стручних служби и консултаната за савремени приступ управљању ризицима од природних непогода; – Постојање површина деградираних рецентним ерозивним процесима, клизиштима и бујичним токовима, а одсуство адекватног мониторинга; – Непостојање јединствене базе података о просторном размештају природних хазарда, односно детерминисање потенцијално критичних зона (мултихазард карте).
МОГУЋНОСТИ (развојни потенцијали)	ПРЕТЊЕ (развоју)
<ul style="list-style-type: none"> – Повећање степена геолошке истражености и проучености простора у погледу нестабилности и сеизмичности терена; – Израда мултихазард карата на основама ГИС технологија (карте сеизмичности терена, ерозионих подручја, катастра клизишта, плавних зона, итд.); – Формирање одељења и кадра који би се бавио природним хазардима на нивоу општине (земљотресима, клизиштима, одронима, бујицама, итд.); – Иницирање и подстицање осигурања од природних непогода учешћем свих осигуравајућих компанија; 	<ul style="list-style-type: none"> – Неусаглашено секторско планирање и слаба координација надлежних институција, служби и организација; – Непостојање локалних кадрова за реамбулацију базних подлога (карта сеизмичке активности, ерозије земљишта, плавних зона, катастри клизишта, бујичних токова, противбујичних објеката, противпожарна карта, карте мултихазарда...) и примену савременог приступа управљању ризиком од природних непогода; – Даљи негативан утицај антропогеног фактора на деградацији природних услова и повећање учестаности и интензитета при-

<p>– Израженије укључивање јавности "public participation"; Могућност медијске презентације проблема, потреба и резултата везаних за заштиту од природних хазарда на нивоу општине.</p>	<p>родних непогода (клизишта, бујица, поплава...); Недостатак довољних финансијских средстава за развој, опремање и обуку надлежних органа, служби и јединица укључених у управљање ризиком;</p>
---	--

Постојећа планска документација:

1. Просторни план града Јагодине - Службени гласник града Јагодина 4/13, обрађивач "ЈП Дирекција за урбанизам и изградњу у Крагујевцу са п.о., Крагујевац";
Недостаци: недовољна обрађеност природних непогода, неопходно извршити измену и допуну ПП у складу са природном непогодом која се десила 2014. године)
Препорука: Неопхода допуна ПП-а.
2. ГУП-у Јагодине („Општински сл.гл.“ бр.26/81, 4-1/92, 9/94, 6/01, 18/2/03, 5/08, 10-1/2015);
Недостаци: Не постјење инжењерско-геолошке карте која је саставни део планског документа ГУП-а. У оквиру плана нису третиран инжењерскогеолошки услови и правила за изградњу, као заштита од елементарних непогода.
Препорука: Неопхода допуна ГУП-а као и израда Елаборат о геолошко-геотехничким условима у складу са Закона о планирању и изградњи ("Службени гласник РС", бр. 72/09, 81/09-исправка, 64/10 одлука УС, 24/11 и 121/12, 42/13–одлука УС, 50/2013–одлука УС, 98/2013–одлука УС, 132/14 и 145/14) и Законом о рударству и геолошким истраживањима("Службени гласник РС", бр. 101/15) ;
3. Планови детаљне регулације (ДУП, РП, ПДР)
Недостаци: Постоје планови детаљније разаде али ниједан плански документ не садржи инжењерскогеолошку карту и није третирао заштиту од елементарних непогода.
Препорука : Неопхода допуна или израда нових ПДР као и израда Елабората о геолошко-геотехничким условима у складу са Законом о планирању и изградњи ("Службени гласник РС", бр. 72/09, 81/09-исправка, 64/10 одлука УС, 24/11 и 121/12, 42/13–одлука УС, 50/2013–одлука УС, 98/2013–одлука УС, 132/14 и 145/14) и Законом о рударству и геолошким истраживањима ("Службени гласник РС", бр. 101/15) ;

Непостојећа планска документа :

1. Оперативни план одбране од поплава
2. Процена угрожености од елементарних непогода и других несрећа

Непостојећа документација:

1. План издвајања ерозионих подручја
2. Катастар бујичних токова
3. Катастар изведених противерозионих и радова за одбрану од бујичних поплава
4. Катастар нестабилних падина
5. Катастар клизишта
6. Мултихазардне карате

BEWARE BEyond landslide aWAREness:
unifying landslide data standards,
building capacities and involving local communities

ПРОПОЗИЦИЈЕ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА

1. Израда рефералних карата природних хазарда за територију општине Јагодина
 - Катастар клизишта на територији општине
 - Катастар угрожености територије општине природним хазардима (мултихазард карта)
2. Административно и институционално јачање локалних капацитета
 - Техничко и стручно јачање локалних капацитета ради превентивне заштите од природних непогода